

Ystävät, toverit! Arvon vappukansa!

On ilo olla täällä tänään vappuna Teollisuusliiton varapuheenjohtajana puhumassa työväen juhlapäivänä

vappuna. Teollisuusliitto on Suomen suurin ammattiliitto, joka edustaa yli 200 000 teollisuuden, maa- ja

metsätalouden sekä energia-alan työntekijää. Meidän tehtävämme on pitää huolta heidän työllisyydestään

ja tulevaisuudestaan, sekä siitä että työelämä kokonaisuutena toimii tavalla, jossa me kaikki voisimme

tehdä täyden, yhtenäisen työuran ja päästä terveinä eläkkeelle. Me uskomme, että jokaisella työntekijällä

on oikeus hyvään ja turvalliseen työpaikkaan, kohtuulliseen palkkaan ja ihmisarvoiseen elämään.

Näistä perusasioistakin olemme joutuneet viimeisten vuosien aikana väentämään useita kertoja, ensin

Sipilän hallituksen ja sitten työnantajajärjestöjen kanssa. Nyt valta on vaihtumassa, kun vaalivoittaja Petteri

Orpo kokoaa Kokoomuksen ja Perussuomalaisen varaan perustuvaa oikeistohallitusta.

Työväenliikkeessä

on havaittavissa levottomuutta sen suhteen, millaiseksi tällaisen hallituksen politiikka muodostuu suhteessa työntekijöihin ja heidän oikeuksiinsa.

Perussuomalaiset ovat ilmoittaneet olevansa työväenpuolue. Teollisuusliitto luottaakin nyt

Perussuomalaisiin siinä, että he pitävät lupauksiensa mukaan suomalaisen työntekijän puolta Säätytalolla ja

lunastavat ne odotukset, jota heitä äänestäneet ovat asettaneet. Ammattiyhdistysliike on valmis yhteistyöhön kaikkien puolueiden ja hallituspohjien kanssa. Se edellyttää kuitenkin sitä, että annetut

lupaukset pidetään ja vuoropuhelua käydään molemminpuolisen kunnioituksen hengessä.

Neuvoteltavaa kyllä riittää. Kokoomus on asettanut tavoitteikseen muun muassa ansiosidonnaisen työttömyysturvan puolittamisen, työehtosopimusten sitovuuden heikentämisen ja lakko-oikeuden rajoittamisen. Tällainen asenne voi yllyttää myös työnantaja murentamaan työntekijöiden kanssa yhdessä

sovittuja pelisääntöjä työmarkkinoiden joustavoittamisen nimissä.

Työelämä tietenkin muuttuu ja uudistuksia tarvitaan niin sopimusten sisältöön kuin tapaamme neuvotella

työehdoista. Hajottaminen ja rikkominen ei kuitenkaan ole uudistamista. Jos ruohonleikkuri ei toimi, sen

hakkaaminen kappaleiksi vasaralla ei paranna mahdollisuuksiasi saada nurmikko ajettua. Pitää joko korjata

tai hankkia uusi. Jokainen näitä hankintoja tehnyt perheellinen yleisössä varmasti tietää, että tällaiset

ratkaisut kannattaa tehdä yhdessä muiden perheenjäsenten kanssa sopien. Herkästi tulee muuten sanomista. Samalla tavalla työelämän uudistuksia olisi syytä tehdä hyvässä yhteistyössä.

Teollisuusliitto on esittänyt hallitusohjelmaan kirjattavaksi, että kaikki työmarkkinauudistukset valmistellaan kolmikantaisesti. Näin tarvittavat uudistukset saadaan tehtyä lopulta nopeammin ja vältetään

Sipilän hallituksen aikana tekemät virheet. Silloin lähdettiin liikkeelle kovan uhon saattelemana, mutta

lopputuloksena pannukakku. Yhtään merkittävää työelämäuudistusta ei saatu aikaan. Vaikka Marinin hallitustakaan ei voida pitää merkittävien työmarkkinauudistusten tekijänä, senkin saldo tällä saralla on

merkittävästi parempi, vaikka se teki uudistuksensa työmarkkinajärjestöjä, työntekijöitä mutta myös

työnantajia tasapuolisesti kuunnellen.

Hyvät kuulijat,

Haluan tässä yhteydessä varoittaa tulevaa hallitusta liian nopeiden työmarkkinauudistusten ja työehtosopimusjärjestelmän romuttamisen vaaroista. Vaikka EK:n ja Kokoomuksen kaavailemat uudistukset

voisivatkin tuoda mukanaan lyhytaikaisia säästöjä yrityksille ja parempia voittoja omistajille, ne aiheuttaisivat merkittävää epävarmuutta palkansaajille ja voivat johtaa pitkän aikavälin haittoihin myös

yrityksille. Etenkin suurten kasvukeskusten ulkopuolella on jo nyt vaikeuksia pitää kiinni ammattitaitoisista

ja nuorista työntekijöistä. Jos heille tulee se kuva, että työ, jota omalla kotiseudulla on saatavilla, on

epävarmaa jatkuvuudeltaan ja työehdoiltaan, houkutus muuttaa sinne missä tarjolla on runsaasti

työpaikkoja ja koulutusmahdollisuuksia eri aloilla kasvaa. Näin käy, vaikka muuten haluttaisiinkin pysyä

omalla kotiseudulla ja asumiskustannukset pääkaupunkiseudulla koko ajan kohoavat.

Metsäteollisuuden irtautuminen valtakunnallisesta sopimustoiminnasta on valitettava esimerkki siitä,

miten pyrkimys nopeisiin ja radikaaleihin muutoksiin voivat johtaa epävakauteen, joka ei palvele ketään.

Vaikka alalla onkin Teollisuusliiton, Paperiliiton ja toimihenkilöitä edustavan Pron yhteistyöllä saavutettu

kattavasti paikallisia sopimuksia, alan työehtojen tulevaisuus on edelleen ilmassa ja monella työpaikalla

jouduttiin myös riitelemään asioista, jotka aiemmin olivat itsestään selviä. Lopputuloksena olivat kuitenkin

Teollisuusliiton osalta sopimukset, jotka olivat käytännössä identtisiä keskenään ja paransivat työehtoihin

liittyviä tekstikirjauksia verrattuna päättyneeseen mekaanisen metsäteollisuuden työehtosopimukseen.

Palkankorotuksetkin ylittivät vuoden 2022 osalta muun muassa Teknologiateollisuudessa sovitun linjan. Jos

tämä oli se, mitä Metsäteollisuuden herrat lähtivät hakemaan, ihmettelen suuresti.

Mikään paikallinen sopiminenkaan ei ollut kyseessä. Koska perusasiat piti turvata, sopimukseen haettiin

yhtenevyyttä. Työnantajatkaan eivät ilmaisseet mitään näkemyksiä siitä, miten asioita lopulta pitäisi sopimuksissa muuttaa. Seurauksena oli, että teimme yhden sopimuksen sijaan satoja sopimuksia, joiden

sisällä on vähemmän liikkumavaraa, kuin aiemmassa valtakunnallisessa työehtosopimuksessa. Ei tätä

lopputulosta voi pitää ideaalina liitonkaan kannalta. Liiton resursseista hyvin suuri osa oli kuukausien ajan

sidottuna vaivalloiseen neuvotteluprosessiin, jota vastaaviin tuloksiin oltaisiin yhtä hyvin voitu päästä

yhdellä neuvotteluprosessilla. Toivottavasti tästä otetaan opiksi.

Hyvät kuulijat!

On tärkeää muistaa, että työehtosopimukset ovat tärkeä osa toimivaa työmarkkinajärjestelmäämme. Ne

turvaavat työntekijöiden oikeudet, ansiotason ja huomioivat toimialojen erityispiirteet, esimerkiksi työ- ja

lepoajat. Järjestelmää tulee kehittää tältä pohjalta. Työehtosopimukset antavat myös yrityksille mahdollisuuden keskittyä liiketoimintaansa ja neuvotella paikallisesti vain niistä asioista, jotka paikallista ratkaisemista kaipaavat. Tähän on olemassa toimivia malleja, esimerkiksi Teknologiateollisuuden työehtosopimuksessa. Molempia sopimuspuolia sitovat työehtosopimukset ovat myös työrauhan perusta, joka takaa sujuvan ja tehokkaan työn tekemisen.

On tärkeää, että työehtosopimusten neuvottelua jatketaan valtakunnallisissa pöydissä ja paikallisten sopimusten tekeminen tapahtuu tes-järjestelmän puitteissa, jolloin kaikki osapuolet ovat tietoisia sopimusten sisällöstä ja vaikutuksista. Niissä maissa, joissa työehtosopimusjärjestelmä on romutettu tai sitä

ei koskaan ole rakennettu, työntekijän asema on turvattu lainsäädännöllä. Toivottavasti kukaan ei elä siinä käsityksessä, että Suomesta voisi tulla maa, jossa mitään työehtoihin ja palkkaukseen liittyvää minimiturvaa ei olisi.

Ammattiyhdistysliike ei halua Suomesta yhteiskuntaa, jossa palkankorotuksista ja työajoista päätetään eduskunnassa. Sama malli ei sovi tehtaalle ja toimistotyöhön. Me haluamme, että asioista jatkossakin keskustellaan ja sovitaan yhdessä työpaikoilla. Sopien, ei sanelemalla.

Hyvät ystävät,

nopeat ja radikaalit uudistukset voivat vaikuttaa houkuttelevilta, mutta niiden seuraukset voivat olla arvaamattomia ja pitkäkestoisia. Meidän tulee pitää kiinni toimivasta työehtosopimusjärjestelmästä, joka turvaa työntekijöiden oikeudet ja edut sekä yritysten toimintaympäristön ennakoitavuuden. Näin

varmistamme myös sen, että Suomi säilyy kilpailukykyisenä ja oikeudenmukaisena yhteiskuntana. Elinkeinoelämän järjestöt ja vaalit voittanut Kokoomus ovat vaatineet lakko-oikeuden merkittävää rajoittamista. Lainsäädännöllä halutaan kieltää niin poliittiset lakot kuin tukityötaistelutoimet.

Lakkosakkoja

halutaan merkittävästi kiristää. Tällaiset esitykset ovat työntekijöiden näkökulmasta huolestuttavia, kun

puhutaan muutenkin pitkälle menevistä uudistuksista työmarkkinajärjestelmään. Kollektiivinen sopiminen

ja työntekijöiden ääni ovat viime kädessä aina perustuneet siihen, että työntekijäpuoli on voinut käyttää

lakko-oikeuttaan neuvotteluasemansa parantamiseen. Työtaisteluoikeus on perusoikeus, jota ei tule rajoittaa.

Poliittista lakkoa Suomessa käytetty harvoin, mutta tehokkaasti. Vuonna 2015 Helsingin Rautatien torille

kokoontuneet 30 000 mielenosoittajaa pakottivat Sipilän hallituksen perääntymään pakkolakiin ja

neuvottelemaan ammattiyhdistysliikkeen kanssa. Tuolloin poliittisen lakko-oikeuden käyttäminen oli välttämätöntä, koska työntekijöitä uhattiin merkittävästi palkanleikkauksilla lainsäädännön avulla. Se oli

keskeinen osa suomalaista sanan- ja mielipiteenvapautta.

Länsimaiseen demokratiaan sopii huonosti sellainen tapa toimia, jossa päätetään merkittävistä

heikkennyksistä ja leikkauksista rajoittaen samalla kansalaisten mahdollisuuksia osoittaa mieltään niitä vastaan. Myös tulevan hallituksen ja työnantajien on ymmärrettävä tämä. Mitä vähemmän yhteisiä asioita koskevista päätöksistä halutaan yhdessä sopia, sitä enemmän nämä päätökset ja se suunta, mihin yhteiskunta on menossa, politisoituvat. Politisoituminen tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että työelämäasioista käydään julkista ja ihmisten aktivoimiseen perustuvaa kamppailua siitä, kenen ääni kuuluu yhteiskunnassa. Jos ihmisten oikeutta osallistua tähän julkiseen, demokraattiseen prosessiin rajoitetaan, siitä tulee keino, joilla yhteiskunnallisesta vallasta kamppaillaan. Hyvät mikkeliiläiset/savonlinnalaiset! Tällä hetkellä tarvitsemme kuitenkin yhteistä näkemystä enemmän kuin suuria ristiriitoja. Suomen talouden rakennemuutos jatkuu, vanhoja työpaikkoja katoaa. Onneksemme kuitenkin myös uusia työpaikkoja on syntynyt viime vuodet vihdoin nopeammin, myös teollisuuden eri aloille. Käytännössä tämä kuitenkin tarkoittaa entistä useammin tarvetta kouluttautua pidemmälle ja uudistaa osaamista työuran aikana. Tätä taustaa vasten tehdyt esitykset ammattikoulutuksen lyhentämisestä kaksivuotiseksi karsimalla yleissivistävää opetusta ovat vastuuttomia. Tällaisella tempulla voidaan näennäisesti siirtää nopeammin nuoria työelämään, mutta pidemmällä aikavälillä näin synnytetään työttömyyttä seuraavien teknologisten harppausten aikana. Moni nuori työntekijä myös löytää polun jatko-opintoihin ammattinsa kautta. Nykyinen ammatillinen koulutus on rakennettu tukemaan sitä, että koneistaja voi hakeutua opiskelemaan insinööriksi tai lähihoitaja voi jatkaa opintojaan sairaanhoitajaksi. Tämä väylä tukee myös sitä, että ihmiset voisivat löytää itselleen paikan työelämästä, vaikka toimintakyky iän tai terveydentilan myötä muuttuisikin. Suomeen ollaan tällä hetkellä kaavailemassa jopa viidentoista miljardin euron arvosta investointeja. Monet näistä investoinneista liittyvät vihreään vetyyn, uusiin energiamuotoihin, puhtaaseen teollisuuteen tai Itä-Suomen erityiseen vahvuuteen, metsä- ja puunjalostusteollisuuteen. Nämä tuotantolaitokset tarvitsevat paitsi ammattitaitoista työvoimaa, myös luotettavan ympäristön investointien kannattavuudelle. Muovituoteteollisuudessa Venäjän öljy halutaan korvata kotimaisella, puunjalostuksen sivutuotteena syntyvällä uusiutuvalla raaka-aineella. Tämä on kiertotaloutta, joka synnyttää uusia tulovirtoja myös puunjalostusteollisuudelle. Vihreä siirtymä on myös sinivalkoinen siirtymä, jos tätä prosessia kyetään tukemaan oikein. Huoltovarmuus, työllisyys, talous, turvallisuus ja uudet mahdollisuudet myös Itä-Suomelle kytkeytyvät kaikki toisiinsa hyvin keskeisellä tavalla. Hyvät ystävät!

Kun puhutaan teollisuuden investoinneista ja työvoiman saatavuudesta, puhutaan samalla usein myös

ulkomaisesta työvoimasta. Haluan nostaa esiin yhden merkittävän ongelman tähän liittyen. Viime viikkoina olemme saaneet lukea julkisuudesta erityisesti niin sanotusta valeyrittäjyydestä. Sillä tarkoitetaan ilmiötä, jossa työtä tehdään työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa, mutta ilman työsuhteen tuomaa turvaa ja varmuutta. Käytännössä työntekijä kantaa kaikki yrittäjyyden riskit samalla, kun työnantaja välttyy omilta velvoitteiltaan. Valeyrittäjyyttä harjoitetaan erilaisten alustatalouden järjestelyiden sekä työtä tilaavien tai välittävien yritysten organisoiman toiminimitehtailun kautta. Tästä kärsivät ennen kaikkea ulkomailta tulleet työntekijät, mutta ilmiö koskettaa myös suoraan suomalaisia. Lisäksi se heikentää työsuhteessa teetetävän työn kilpailukykyä ja vaikuttaa kielteisesti kaikkien palkansaajien oikeuksiin. Väistyvä Sanna Marinin hallitus ehti säätää lain, joka selkeyttää alustatyöntekijöiden asemaa. Muutos oli askel eteenpäin, mutta valitettavasti se ei korjaa itse ongelmaa. Paineet lainsäädännön muutoksille ovat edelleen olemassa. Aina, kun työtä tehdään käytännössä työnantajan työnjohdon alaisuudessa, työnantajan velvoitteiden tulisi olla samat kuin tavanomaisessa työsuhteessa. Tämä koskee niin palkkausta, palkanlisiä, lepoaikoja ja vuosilomia kuin eläke- ja työttömyysvakuutusmaksujakin. Arvostan suuresti niitä Woltin ja Foodoran ruokalahettejä, jotka kertoivat järjestäytyneensä Palvelualojen ammattiliitto PAMIin. He vaativat nyt itselleen oikeuksia ja parempaa asemaa, kuten oikein on. Ulkomailta tulleeille työntekijöille kuuluvat ne samat oikeudet kuin meille suomalaisille. Niistä keskeisimmät ovat oikeus tulla kohdelluksi reilulla tavalla työpaikalla ja oikeus saada reilu korvaus tehdystä työstä. Liian pitkään ruokalahettiyritykset ovat paistatelleet positiivisessa julkisuudessa, vaikka yhtiöiden menestys on osittain rakennettu lähettien työelämäoikeuksia rikkomalla. Tähän on saatava muutos ennen kuin näennäisyrittäjyys saa merkittävää jalansijaa myös muilla toimialoilla. Jonkin verran näemme sitä jo nyt esimerkiksi kuljetuspuolella sekä metsätyössä. Työelämän lakien ja normien puolustamisen pitäisi olla asia, joka yhdistää puolueita vasemmalta oikealle. Ei ole mitään estettä sille, etteikö myös oikeistohallitus voisi ottaa ohjelmaansa työelämän parannuksia. Muutos on aina tahdon asia. Alipalkkauksen kriminalisointi ja liittojen kanneoikeus ovat näennäisyrittäjyyden torjumisen ohella keskeisiä tavoitteita, joita ainakin Teollisuusliitto pitää hallitusohjelmaneuvoitteluiden aikana esillä. Näitä ja muitakin työelämän parannuksia on tärkeää tehdä, koska työelämän laatu ei ole ainoastaan yksilöä koskettava kysymys. Sillä on myös kansantaloudellinen ulottuvuus. Parantamalla työelämän laatua vaikutamme myönteisesti niin tuottavuuden kasvuun kuin työurien pidentymiseenkin. Jos työntekijää kohdellaan työuransa aikana reilusti, työurat pitenevät ja sairaslomat vähenevät. Hyvät kuulijat, Vaikka moni meistä on nyt huolissaan tulevasta, paikoilleen ei kannata jäädä. Meidän tehtävämme

on nyt
vaikuttaa tulevan hallituksen ohjelmaan ja politiikkaan, jotta se huomioi päätöksissään myös
työtätekevät
ihmiset ja heikompiosaiset.

Siksi kannustan teitä olemaan yhteydessä niihin alueenne kansanedustajiin ja paikallisiin
poliitikkoihin,
jotka edustavat Säätytalolle astuvia puolueita. Kertokaa heille huolenne ja vedotkaa heihin
paremman
politiikan puolesta.

Toivotan kaikille oikein hyvää vappua!